

1-1-1988

กลวิธีในการสอนสระให้เด็กเล็ก

ดาภาวดี สมบูรณวิชัย

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

สมบูรณวิชัย, ดาภาวดี (1988) "กลวิธีในการสอนสระให้เด็กเล็ก," *Journal of Education Studies*: Vol. 17: Iss. 3, Article 11.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.17.3.11

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol17/iss3/11>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

กลวิธีในการสอนสระให้กับเด็กเล็ก

คาณาวัตี สมบูรณ์วนิชย์

เด็กในวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น ทางด้านร่างกาย สติปัญญา ภาษา ฯลฯ การปลูกฝังเอกลักษณ์ของความเป็นไทยในต่าง ๆ เราจะสามารถเริ่มต้นแก่เด็กในวัยนี้ได้เป็นอย่างดี ภาษาไทยเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ของความเป็นไทยซึ่งเราควรปลูกฝังให้มีในตัวของเด็ก จากหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทางภาษาโดยให้มีพัฒนาการ ความรู้ ความคิด และทัศนคติให้เหมาะสมกับวัย ผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการสอนภาษาไทยให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายคือ ครู ซึ่งควรตระหนักถึงความมุ่งหมายดังกล่าวเพื่อจะเป็นแนวทางในการเรียนการสอนโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (อ้างอิงจากคู่มือประกอบการสอนภาษาไทย กิจกรรมการเล่นประกอบการสอนของ รศ. อัจฉรา ชิวพันธ์)

๑. ด้านพัฒนาการทางภาษา ครูต้องพยายามหาวิธีการในการจูงใจให้นักเรียนเกิด

ความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

๒. ด้านความรู้ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ครูนำมาสอน หรือเป็นสิ่งที่นักเรียนจะเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การฟัง การอ่าน การค้นคว้าเพิ่มเติม ครูควรจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๓. ด้านความคิด เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการใช้ภาษา เพราะ

“ภาษาจัดเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิด... ภาษาช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากการที่ได้พบกระบายอารมณ์ของผู้พูด... ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง”

ดังนั้น ครู ควรจะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้ดีด้วยการเขียนและการพูด ครูจะปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ ไม่ใช่ท่องจำแบบนกแก้ว นกขุนทอง เพราะเป็นความรู้ที่ขาดความคิด และความมีเหตุผล

๔. **ด้านทักษะ** ได้มีผู้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอน และการสอนทักษะ คือ การจัดเตรียมกิจกรรมให้มีความต่อเนื่องกัน จัดให้มีการฝึกหัด และการชมผลที่เกิดขึ้น ครูจึงควรเตรียมกิจกรรมให้น่าสนใจ และมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยให้แม่นยำและดีขึ้น

๕. **ด้านทัศนคติ** ทัศนคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้ารู้จัก การจูงใจที่ถูกต้อง เด็กถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาอะไรก็ตามเขาก็จะเรียนได้ผลดี เช่น ถ้าสามารถจูงใจให้เขาสนใจ หรือมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทยได้ เขาจะกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และเต็มใจฝึกฝน ให้มีความสามารถทางภาษาดี กิจกรรมที่ดีและน่าสนใจก็เป็นสิ่งที่ครูควรเน้น หรือ หาวิธีสอนเพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย

จากแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อปลุกฝังความรักในภาษาไทย และเพิ่มพูน

ความสามารถทางภาษาให้แก่เด็กนั้น จะพบว่า กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาไทย การสอนสระเป็นสิ่งที่แรกที่ครูประถมจะต้องสอนเพื่อปูพื้นฐานความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนให้แก่เด็ก จากประสบการณ์ในการสอนพบว่า การสอนสระให้นักเรียนระดับชั้น ป.๑-๒ เป็นเรื่องที่ยาก เพราะถ้าครูอธิบายมากเด็กก็ไม่เข้าใจ และจำไม่ได้ ดังนั้นครูจึงต้องหาวิธีการเพื่อจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ กิจกรรมในการกระตุ้นความสนใจของเด็กมีหลายกิจกรรม แต่กิจกรรมที่จะกล่าวต่อไปเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กในระดับชั้น ป.๑-๒ มีดังนี้

๑. การเล่นเกมประกอบการสอนสระ กิจกรรมการเล่นเป็นหนึ่งในหลายกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กระดับชั้น ป.๑-๒ ได้มาก ถ้าสอนอะไรที่สอดคล้องกับการเล่นเด็กจะจดจำสิ่งที่เล่าได้เป็นอย่างดี เวลาทบทวนบทเรียนนั้นก็สามารถนำสิ่งที่เคยฟังมาประกอบกับบทเรียนได้ ถ้าเราสอนสระโดยบอกที่มาของสระอย่างเดียว เช่น สอนสระ-ะ และบอกว่า สระ-ะ เวลาที่มีตัวสะกด-ะ จะกลายเป็น-ั ไม้หันอากาศ เด็กบางคนอาจจำกฎเกณฑ์ได้แต่บางคนอาจลืมหรือ จำไม่ได้เลย จนกลายเป็นปัญหากับผู้สอน เมื่อนำนิทานเข้ามาประกอบการสอน

สระ จะเห็นได้ว่าเด็ก ๆ มีความกระตือรือร้นในการเรียนและจดจำกฎเกณฑ์ได้ดี ดิฉันในฐานะครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เคยมีความสนใจในการปูพื้นฐานกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการสอนสระเป็นอย่างมาก แต่เมื่อ ผศ. จุฑาภรณ์ สุวรรณเปี่ยม ซึ่งเป็นอาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม) ได้จัดทำเอกสารการใช้นิทานในการสอนสระ และผู้สอนได้ทดลองใช้ปรากฏว่านักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจเรียนเป็นอย่างดี สามารถจดจำเรื่องที่เล่า ตัวละคร สรุปกฎเกณฑ์การใช้สระนั้นได้ การเล่าจะยึดพื้นฐานลักษณะนิสัยความชอบของเด็กในวัยนั้นเป็นสำคัญ เช่นเด็กในวัยนี้จะชอบเรื่องของ เจ้าหญิง เจ้าชาย ผู้กล้าหาญที่เป็นเด็ก ชอบสัตว์ประหลาด ยักษ์ หรือผี ดังตัวอย่างการสอน สระ - โดยคัดมาจากคู่มือการสอนสระด้วยนิทานของ ผศ. จุฑาภรณ์ สุวรรณเปี่ยม โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม)

สระ -

ณ เมืองภาษาไทย ซึ่งมีเจ้าชายและเจ้าหญิงพญานกมากมาย ที่ใกล้เมืองภาษาไทยมีพ้อมคอาศัยอยู่ในปราสาท อยากครองเมืองภาษาไทย จึงได้เข้ามาจับเจ้าชาย เจ้าหญิงไปที่ละองค์พ้อมคยังขู่พระราชว่า หากพระ

ราชาไม่ให้ตนครองเมือง ตนจะฆ่าเจ้าชายและเจ้าหญิงให้ตายหมดพระราชจึงให้ทหารป่าประกาศหากคนมีฝีมือดีไปปราบพ้อมค

อีกค่านหนึ่งของเมืองภาษาไทย มีครอบครัวหนึ่งมี ๓ คน พ่อ แม่ และลูกชายชื่อ - มีพี่เลี้ยงชื่อ อ.ช. - เป็นเด็กตัวเล็กอายุเพียง ๖ ขวบ ใฝ่ฝันที่จะไปผจญภัย แต่เขาทำไม่ได้เพราะ - ตัวเบามาก เบาเหมือนลูกโป่งตัวลอยตลอดเวลา หาก - ไปไหนพี่เลี้ยง อ.ช. จะต้องคอยติดตามและจับเส้นเอ็นผูกติดกับ - ไว้เพื่อไม่ให้เขาลอยไป

เมื่อ - รู้เรื่องเจ้าหญิง เขาขออนุญาตพ่อแม่ไป โดย อ.ช. จะไปด้วย และคอยคุ้มครองตลอดเวลา แต่ถ้ามีทหาร ทัวสะกด ของเมืองภาษาไทยติดตามไปข้างหลัง - ด้วยแล้ว อ.ช. ก็จะพักไม่ไปกับ -

อ.ช. - เดินทางไปถึงปราสาทพ้อมครอบปราสาทเป็นคุน้ำใหญ่ มีจระเข้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก การที่จะช่วยเจ้าชายเจ้าหญิงได้ต้องไต่เชือกขึ้นไป และมักจะถูกพ้อมคแอบตักเชือกจนขาดตกลงมาเป็นเหยื่อของจระเข้

- กับ อ.ช. ปรึกษากันว่าจะเข้าไปช่วยเจ้าหญิงตอนกลางคืน โดย - จะลอบเข้าไปในปราสาทให้ อ.ช. คอยผ่อนเส้นเอ็นที่ยึดตนไว้เมื่อเข้าไปถึงปราสาท - ก็รมควันพ้อมคให้นอนหลับสนิทแล้ว - รีบขโมยกุญแจไปไข

ช่วยให้เจ้าชาย เจ้าหญิงออกมา ในที่สุดเขาก็ทำสำเร็จ

พระราชชาติใจมาก จึงให้สมบัติแก่พ่อแม่ของ - มากมาย ได้เชิญ - และ อ มาอยู่ในวังโดยให้ - เป็นสวามีใหม่ คอยสร้างคำใหม่ๆ ให้กับเมืองภาษาไทย ถ้า - ติดตามเจ้าชายเจ้าหญิง - จะลอยอยู่ข้างบนเจ้าชายเจ้าหญิง โดยมี อ คอยติดตามด้วย แต่ถ้ามีทหารตัวสะกดติดตามข้างหลังแล้ว ก็ให้ อ พักผ่อนได้

เช่น

การเล่นนิทานควรรูปภาพ หรือ หุ่นมือประกอบการเล่า จะทำให้เด็กสนใจได้มากขึ้น เวลาผู้สอนทบทวนก็สามารถอ้างกับนิทานเพื่อช่วยเตือนความจำได้ ผู้สอนอาจแต่งนิทานขึ้นมาเอง โดยสังเกตลักษณะพิเศษของสระเป็นสำคัญ การสอนสระโดยใช้นิทานประกอบจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุก และสนใจบทเรียนมากขึ้น

๒. การร้องเพลงประกอบการสอนสระ ความมุ่งหมายในการสอนจะคล้ายกับการใช้นิทาน เป็นการเน้นให้นักเรียนจดจำลักษณะของสระต่างๆ ได้ดีขึ้น ในการสอนผู้สอนสามารถนำกิจกรรมนี้มาใช้ร่วมกับการสอนนิทานได้ อาจอยู่ในกิจกรรมขั้นนำ ขั้นสอน หรือ ขั้นสรุป ก็ได้ทำนองที่ใช้กับเพลงเหล่านี้ควรเป็นทำนองของเพลงเด็ก หรือ เพลงที่ไม่มีทำนองซับซ้อนเนื้อเพลงควรจะสั้นและกะทัดรัด เวลาสอนควรติดแผ่นภูมิเพลงให้นักเรียนได้อ่านก่อน และร้องเพลงคลอไปกับเทปซึ่งมีทำนองดนตรีประกอบ เป็นการเร้าความสนใจของนักเรียน ถ้านักเรียนได้มีโอกาสสร้างเสมอๆ จะจำเนื้อเพลงได้ ซึ่งเหมือนกับจำสระที่เรียนมาได้เช่นกัน ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเพลงที่ใช้ประกอบการสอนสระ ซึ่ง ผศ. ประคอง สุทธสาร เป็นผู้แต่งขึ้นประกอบในหนังสือแบบฝึกหัดภาษาไทย ของโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม)

เพลงสระอะ

คำสระอะจะมีเสียงสั้น
จะ ปะ กระบะ กระทะ
คำสระอะ มีตัวสะกด
เช่น กะ + น = กันและฉันทันนั้น

อยู่คู่เคียงกันพยัญชนะ
ตะกละ มะระ ล้วนอะตามมาเรียงราย
อะ จะกระโดดเป็นหันอากาศ
ตัวอะ แปรผันเป็นหันอากาศ (ซ้ำ)
คำร้อง ผศ. ประคอง สุทธสาร
ทำนอง This is the way

จากกิจกรรมทั้งสองประการที่กล่าวมาจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและเข้าใจเนื้อหาวิชาภาษาไทยมากขึ้น โดยเฉพาะการเรียนสระ ซึ่งเปรียบเสมือนยาขมของเด็กเพราะค่อนข้างยาก และมีกฎเกณฑ์มากมาย กิจกรรมทั้งสองตอบสนองจุดมุ่งหมายในการสอนภาษาไทยของเด็กในระดับประถมศึกษา ในอันที่จะให้ความรู้ โดยสอดแทรกความบันเทิง มุ่งที่จะให้เข้าใจภาษาแบบผ่อนคลายความตึงเครียดในตัวของผู้รับรู้อ่อนนักเรียน แต่ปลูกฝังให้เข้าใจความเป็นมาของลักษณะของภาษามากขึ้นสามารถย้าย ชั่วทวนเกี่ยวกับบทเรียนที่เรียนไป

ได้เสมอ เช่น การให้ร้องเพลงสระที่เรียนไปแล้วในชั่วโมงสนทนา หรือการทบทวนสระโดยเอ่ยถึงนิทานที่ได้เล่าไป และเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนแสวงหาความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจไม่ใช่ท่องจำแบบนกแก้วนกขุนทอง ถ้าครุณำกิจกรรมทั้งสองมาใช้ควบคู่กับการสอนสระ จะเชื่อได้ว่า ครูผู้สอนจะเห็นพัฒนาการของเด็กเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในภาษามากขึ้น เด็กจะอ่านหนังสือได้เร็วและคล่องแคล่วดีกว่าการสอนที่ใช้ชอล์กกับกระดาน เด็กจะมีความสุขในการเรียนภาษาและเกิดความรักในภาษาไทยมากขึ้น